

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

94. An Pontifex habeat potestatem solvendi matrimonium ratum, ,sed nondum consummatum? Et an etiam possit in dicto casu dispensare ob communem pacem, altero ex contrahentibus invito? Et an non sit de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Et quendam alium, qui, vt eluderet sponsalia de futuro, ad quibus his mouebatur, tentabat cum alia contrahere matrimonium de presenti: timebantur autem in vtroque casu non leuia scandalajmò Sanchez d. disp. 1. n. 8. asserit Papam in poenam alicuius grauis scelerati posse reddere aliquam personam perpetuo inhabilem ad matrimonium, quæ aliàs iure naturæ habilis sit; idque confirmat autoritate Calderini, & Alexandri de Nauo. De quo tamen potest dubitari; maxime, si matrimonium tali personæ esset necessarium. Et hæc omnia docet Auerta de Sacramento Matrimonij, quæst. 9. sect. 4. cui adde Coninck de Sacramento. disp. 30. dub. 1. num. 9. & Perez de Matrimon. disp. 21. sect. 3. num. 8.

RESOL. XCIII.

An Pontifex sine iusta causa irritando aliqua matrimonia, sint inualida? Ex part. 8. tr. 1. Ref. 61.

§. 1. **R**espondeo, requirit iustam causam ad hoc, vt Pontifex impedimenta matrimonij dirimentia constituat; qua non existente, probabile est, matrimonium contra eundem prohibitionem initum valere, vt ex communiori, post Hostiensem in summa, tit. de matrimonio contracto contra interd. Eccl. n. 3. Henricum cap. fin. n. eodem tit. & cap. quanto, n. 8. de consuetud. Ledesma 2. part. quæst. 53. art. 4. & alios quosdam docet Sanchez lib. 7. disp. 1. n. 6. et si contrarium dixerint Veracucius 1. part. art. 46. & Vega tom. 2. cap. 34. dubitante etiam Hostiensis cap. sua fraternitas, sub finem, de sponsa duorum. Ratio est, quia cum matrimonium sit aliquo iuris naturalis, & diuini, non potest Pontifex illud pro libitu interdiceret, nec eius contrahendi ius adimere.

2. Nec obstat dicere quòd multa potest peccando efficere Pontifex, cum tamen factum teneat. Secundo, quia cum olim potuerit dirimere matrimonium intra septimum consanguinitatis gradum contractum, vt constat ex cap. ad sedem 35. quæst. 5. donec gradus restricti sunt. cap. non debet, de consang. & affin. ita hodie poterit in vterioribus gradibus matrimonium initum dissoluere.

3. Non obstat hæc: nam respondeo, fatendo Pontificem dispensando in iis, quæ sunt & iure humano absque causa, peccare, aut validam esse dispensationem. Secus autem est, dum interdicit matrimonium in gradibus iure naturæ concessis, non existente iusta causa. Et olim dum Ecclesia interdixit matrimonium vsque ad septimum consanguinitatis gradum, iustam interdicens causam habuit: at post, successu temporis experientia docuit expedire gradus restringere, vt dicitur cap. non debet, de consanguinit. & affinit. & ita ibi restricti sunt. Postea autem Pontifex etiam modò plures gradus prohibere; si iudicaretur adesse nouam causam plures interdicens. Id enim non posse iuste, nec valide, circa iustam causam, affirmamus. Et ita præter Doctores citatos, nostram sententiam tenet Tannerus tom. 4. disp. 8. quæst. 4. dub. 1. num. 11.

RESOL. XCIV.

An Pontifex habeat potestatem soluendi matrimonium ratum, sed nondum consummatum?
Et an etiam in dicto casu possit dispensare ob communem pacem, altero ex contrahentibus inuito?
Et an non sit de iure diuino, nec naturali vinculum, seu separationis prohibitio talis matrimonij rati, & non consummati?
Et an Episcopus possit dispensare in matrimonio rato?

Et notatur aliquem euelum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum, posse dispensare in matrimonio rato.

Et quid in tali casu dicendum est, si matrimonium sit consummatum? Ex part. 8. tract. 1. Refol. 62.

§. 1. **S**uppono, communiter Doctores asserere matrimonium consummatum baptizatorum non posse ab Ecclesia, nec à Pontifice dissolui; quia ex vna parte est indissolubile iure diuino, & naturali, & ex altera neque in Ecclesia, neque in Pontifice agnoscitur peculiaris aliqua facultas ad id concessa, absque qua nequit dissoluere, quod iure diuino, & naturali est indissolubile.

2. Hoc supposito circa præsens dubium negatiuam sententiam tenet Sotus disp. 31. quæst. unica, §. 3. tertio modo dici potest. Paludanus disp. 27. quæst. 3. art. 3. Sotus quæst. 1. art. 4. §. hinc tamen non obstantibus. Victoria de matrimonio, n. 281 Petrus Ledesma quæst. 67. de matrimonio, art. 2. dub. 1. concl. 2. & plures alij citati à Sanchez lib. 2. disp. 14. num. 1.

3. Probatur primo, quia matrimonium ratum est indissolubile, vt patet ex definitione matrimonij supra allata; ergo nequit per Pontificem dissolui. Secundo probatur, quia aliàs posset Pontifex in matrimonio consummato dispensare, quia solum differat accidentaliter à matrimonio rato. Tertio probatur, quia aliàs posset dispensare Episcopus in matrimonio rato, quia hoc non inuenitur ei prohibitum, & quidquid potest Papa in toto Orbe, potest Episcopus in suo Episcopatu. Vltimo probatur, quia aliàs posset matrimonium ratum cum vna contractum dissolui per matrimonium cum alia consummatum: patet, quia primum matrimonium est solubile, & secundum, minime. Et ita hanc sententiam præter Doctores citatos tenet Basilius Pontius de matrimonio. lib. 9. cap. 3. Couarruias 4. Decret. p. 2. cap. 7. §. 4. n. 14. & alij, quos citat & sequitur ex Societate Iesv Maratius de matrimonio. disp. 6. sect. 7.

4. Sed contrariam sententiam tenendam esse existimo, quam teneat Sanchez lib. 2. disp. 14. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 19. Henricus lib. 11. cap. 8. n. 11. & alij plures penes ipsos. Probatur hæc sententia primo, ex facto Pontificum præter relatos ab Antonino supra Nauar. loco cit. refert Paulum III. & Pium IV. ter vel quater ex eius consilio dispensasse, vt quædam matrimonia omnino clandestina, nondum consummata soluerentur in remedium animarum alioquin probabiliter periturarum, Gregorius XIII. dicitur vno die cum vndecim dispensasse, refert Henriquez lib. 1. cap. 8. num. 11. in commentario littera F, atqui non est vllò modo verisimile Pontifices in re tanti momenti errare, cum eorum error grauius Ecclesie noceret. nam non solum esset in facto, sed redundaret in doctrinam Ecclesie perniciosa, quia suo facto implicite docent post matrimonium ratum coniuges posse à se inuicem separari sine iniuria, & sine graui irreuerentia erga Sacramentum.

5. Confirmatur; eorum error esset circa vnum ex præcipuis capitibus Religionis nostræ, qui sanè esset intolerabilis.

6. Dices, errorem tantum esse speculatiuum, in quo excusantur, eò quòd sequantur probabilem variorum Doctorem sententiam. Respondetur, id non satisfacere, cum etiam error speculatiuus in doctrina morum, vel ex facto, ex quo sequeretur error in doctrina morum & præsertim in Sacramentis, esset perniciosissimus Ecclesie. Vnde dicendum Pontificem in hoc non solum excusari propter Doctorem autoritatem, sed potius ex eo quòd adhibito maturo examine id fecerit, confirmati Doctorem sententiam.

7. Confirma

Sup. hoc lib. Ref. seq.

Sup. cõcedit in hoc §. in Refol. non præterit & gnanter in eius §. Nec obstat. Et sup. contento in hoc vers. Tertio infra in Ref. 98. & leg. cam per totam, & alia Refol. & §. eius annotationum.

7. Confirmatur propositio, nullus potest dubitare quin Dominus Deus non solum in fauorem religionis, sed etiam veris aliis de causis possit matrimonij vinculum solvere, nec potest merito dubitari quin possit hanc facultatem communicare Ecclesiae; cum ergo nihil sit quod aperte contrarium euincat ex facto Pontificum, omnino dicendum est eam communicasse ne aliquin Ecclesia ex eorum facto grauissimè deciperetur.

8. Dices, aliqui doctissimi, & sanctissimi Pontifices huiusmodi dispensationes negarunt, existimantes se id non posse, Innocentius VIII. Adrianus VI. Pius V. vt refert Ledesma *supra*. Respondetur, tanquam priuatos Doctores ita respondisse, quibus haec in parte praeualet dispensatio ab aliis facta tanquam ab Ecclesiae Pastoribus: quod de Adriano VI. confirmat quod dicit Rebellius *lib. 2. quest. 14. sect. 3. num. 4.* respondisse scilicet eam, se dare quod posset, sed tamen credere nihil posse.

9. Dicendum est igitur, matrimonium ratum non esse indissolubile naturâ suâ: rumpi ergo Papæ auctoritate poterit, cum erit necesse. Consequenter probatur, quæ nec naturæ, nec diuinæ repugnant legi, hæc à Pontifice concedi possunt mortalibus, cum est ad Dei gloriam aut eorum bonum necesse, ea non negari, at tempora incidere ea possunt, quibus è re communi multorum, aliquorum autem priuata sit, ac Dei matrimonium ratum dissolui, vt si viro non conueniat cum femina, si illi ista, & isti vicissim, ille exolus sit ac grauus, si ex quo mutua sibi, ac reciprocam fidem sunt polliciti, causa se noua dissidij prodidit, ac verò etiam futuri inter eos diuortij, puta quia amborum alter, turpi ac foeda laborat inuoluntate, quæ ne contagione ad sanum penetret, eumque male perdat, metuendi iusta est causa. Antecedens est certum, professio cœnobitica matrimonium inane reddit, ac nullam, testimonio Tridentini in *sess. 24. can. 6.* vbi est his verbis: *Si quis dixerit matrimonium ratum, non consummatum per solemnem professionem alterius coniugis, non dirimi, anathema sit.* Idem dixerit Pontifices, Urbanus III. in *Decretali ex part. 9.* Alexander III. in *cap. ex publico 7. de conuersione coniugatorum.* Ibi enim scribit, quod Dominus in Euangelio dicit, non licere viro nisi ob fornicationis causam, vxorem suam dimittere, intelligendum esse, secundum prolationem sacri eloquij, de his quorum matrimonium carnali copula est consummatum: et ergo si erit duntaxat ratum, concessione Pontificis secedere alteri ab altero fas erit.

10. Deinde, vt *supra* diximus, non est credibile à Christo negatam esse suo Vicario potestatem, quæ ad bonam decentemque Ecclesiae gubernationem est necessaria: at exigit conueniens Ecclesiae gubernatio, vt Pontifex soluendi ratum matrimonij potestatem habeat, cum sæpè multum ad eius bonum pertinere possit eius solutio; eam ergo potest Pontifex concedere, ex iusta causa, sic vt vtiq; parti liberum sit cum alio contrahere.

11. Et tandem non minus repugnat Pontificem errare in moribus, quam fide: at dissolutio matrimonij rati, est quidpiam ad mores pertinens, quam tamen dispensationem Pontifices indulsisse pluribus historici narrant vt de Martino V. Antoninus 3. *part. tit. 1. cap. 2.* de Eugenio IV. Nauarrus, de Paulo III. Iulio III. Pio IV. & Gregorio XIII. Henriquez in *summa 4. lib. 11. de matrimon. cap. 8. n. 11. in comment. littera F.* de aliis Caietanus *tom. 1. opus. tract. 28.* quorum tam testimonia, quam sacrorum Pontificum facta, materiam sic argumentandi nobis suppeditant, in dubijs standum est sententiæ Superiorum, *cap. ad cultum 23. quest. 1.* at Pontifex est Superior, & dis-

pensat in matrimonio rato: ergo, &c. Et præter Doctores citatos hanc nostram sententiam tenet Tannerus *tom. 4. disp. 8. quest. 5. dub. 4. n. 6.* & Ioannes Valerius in *differ. vtriusque fori, verb. dispensatio, differ. 6.* vbi testatur Summum Pontificem sæpenumero dispensasse in tali matrimonio rato, & non consummato, testatur Dicus Antoninus *supra tit. 1. c. 22. Ledesma in 2. 4. quest. 69. art. 7. col. 5.* Caietanus in *opuscul. dicta quest. 25.* Et in hac specie ter, vel quater dispensasse Pium V. testatur Nauarrus in *addit. ad manual. cap. 28. fol. 45.* & facit *cap. fin. de spons. duor. ibi de cetero.* Vbi matrimonia antea contracta non reuocat. Et Henriquez de *matrim. cap. 8. §. 11. in glossa F.* testatur Gregorium XIII. vno die dispensasse cum vndecim, & in text. dicit sæpè idem fecisse Paulum I V. & Martinum V. Eugenium I V. & Benedictum, & etiam posse, ob communem pacem, dispensare, altero ex contrahentibus inuito, quod est mente tenendum, & vidimus ita fecisse Greg. XIII. cum Duce Albano, vulgò de Aula de Tormes qui contraxerat primò matrimonium de presentibus per procuratorem, cum filia Ducis de Alcalá, Hispani; & secundò cum alia, quod consummauerat. Ex quibus constat non esse de iure diuino, nec naturali, vinculum, seu prohibitionem separationis talis matrimonij rati, & non consummati; & consequenter Papam posse in eo dispensare, & ita est tenendum.

12. Et certè sufficere debet cuicumque Christiano, quantumuis literato, Romani Pontificis (& præcipuè Pium V. alioqui sanctissimum, ac eximium Theologum) sæpè dispensasse in prædictis matrimonijs nondum consummatis, quod facere solent, vel pro pace seruanda, vel pro odio, & inimicitijs euerendis, ortis post contractum matrimonium, vel propter lepram superuenientem, vel promouendum virum ad Episcopatum ratione maioris boni, vt dicit Borgas. *vbi supra in fin.* vel vt permaneat in secundo consummato. Ita Henriquez *vbi supra, §. 12. glossa Q. in fin.* Sufficere etiam debet, eosdem Romanos Pontifices declarasse non fuisse de mente Christi, *Matth. 5. & 19.* includere prædictum matrimonium cui interpretationi summa fides adhibenda est, *cap. hac est fides 24. quest. 1.* & docet Innocent. in *cap. quod suscepti muneris, de foro comper. & Nauarr. in cap. nouit, de iudic. notab. 3. coroll. 4. & in cap. fin. de simon. notab. 3.*

13. Restat modo respondere ad argumenta superioris in contrarium posita. Et ad *primum* respondetur, matrimonium ratum esse indissolubile, quia nequit mutuo consensu contrahentium, & ea facilitate, qua alij contractus dissoluantur, dissolui; at dispensatione Pontificis solui potest. Ad *secundum* respondetur, matrimonium ratum, & consummatum non differre, accidentaliter, neque essentialiter, sed solum integraliter, sicut homo integer in membris, & homo manu orbatus: integratur enim matrimonium per copulam, sicut venditio integritur per possessionem rei venditæ. Ad *tertium* dicimus, non posse Episcopum in matrimonio rato dispensare, quia res ita ardua alteri superiori referatur in *cap. ex literis, el segundo, de sponsalibus.* Ad *ultimum* respondetur, matrimonium consummatum cum vna, post ratum cum alia, non posse dissolueri ratum, quia non est validum, neque Pontifex posset hoc statuere, quia daretur occasio dirimendi matrimonia rata.

14. Nec etiam obstat dicere *primo*, quod Christus Dominus, dixit *Matth. 19. Quod Deus coniunxit, homo non separet*; non solum loquutus est de matrimonio consummato, sed solum de rato. Et confirmatur, quia eadem ratione liceret affirmare, posse Romanum Pontificem dispensare in polygamia vnius viri cum multis vxoribus; hæc autem fundamenta infirma sunt. Nam ad *primum* respondetur, quamuis concedamus illam

Sup. hoc inuito infra in Refol. 96. §. Vnde. prop. finem, verif. vbi notandum & in alio §. eius not. & pro parte lege ibi §. Notandis secundo. & §. eius not.

ANNA
BONIA
TO. IIII V
E. III

Christi sententiam comprehendere etiam matrimonium ratum non consummatum; adhuc tamen asserendum est Romanum Pontificem non posse dissolvere tale matrimonium vel hominem, & ut humana pollicetur potestate, qua ratione in Regibus, & Principibus talis potestas non residet: sed ut Vicarium Christi & divina pollicetur auctoritate, quo sensu non dicitur homo, sed quasi Deus ad eum modum, quo *Matth. 16.* secundum expositionem Hieronymi, Apostoli non homines, sed Dei appellantur. Ad secundum respondetur, non posse Romanum Pontificem dispensare in polygamia, cum possit in matrimonio rato, quia polygamia prohibetur iure naturali antedecenter ad omnem voluntatem hominum, & consequenter abstinere ab illa, est iuris naturalis promanantis a solo Deo, & non a voluntate hominum: idcirco dispensare in illa est solius Dei, ut olim in veteri lege, unde superat potestatem Romani Pontificis: at ius naturale, & obligatio vinculi matrimonij non se habet hoc modo, sed oritur ex iure naturali pendente a voluntate hominum, quae cum sit subiecta superiori Romano Pontifici, hic potest dispensare super huiusmodi iure, & rumpere vinculum, quod inducit humana voluntas, siue in vinculo matrimonij, siue in obligatione voti, & iuramenti, ergo, &c.

14. Hinc notandum pro curiosis, aliquem euectum ad Pontificatum ante matrimonium consummatum, posse dispensare in suo matrimonio rato. Ita docet Sanchez *tom. 3. lib. 7. disp. 38. num. 20.* sed quid in tali casu faciendum, si matrimonium sit consummatum? Respondeo, quod si vir absque licentia uxoris ad summum eueheretur Pontificatum, potest ab ipsa renocari, ut ei teneatur debitum reddere. Cum enim hoc sit ius iustitiae prius, non potuit laedi per Pontificatum, quantumvis bona fide assumptum, ed quod vxor mortua crederetur. Ita docent gloss. *cap. si quis pecunia, verb. non Apostolicum, dist. 79.* & ibi Archidiaconus. *ad fin. & ibi Turricus, citato Hugone, art. 3. n. 12.* Ioann. And. *cap. constitutus, in fin. de conversione coniugator. & ibi Anton. fin. Ancharan. fin. idem Abb. cap. uxoratus, in fin. eodem tit. & cap. licet de vitanda, n. 4. de elect. Henric. cap. coniugatus, n. 3. de censuris, consueg. Monald. *summa*, ubi de voto, tit. de voto coniugatorum, vers. item si vir suscepit Ordinem. Astensis *summa*, 2. part. lib. 8. tit. 22. art. 2. q. 1. Anton. 3. part. tit. 1. cap. fin. *Syst. est. matrim.* 8. q. 12. dist. 3. supplementum *summae* Pisanæ, *verb. impedimento* 11. n. 2. Maioli *lib. 1. de irregul. c. 34. num. 3.* Quamuis Doctor quidam, quem refert tacito nomine Bellamera *dist. cap. si quis pecunia, in fine* senserit minimè restituendum esse vxorij, nec teneri ei reddere debitum; quod ob maius commune bonum vxor priuanda sit absque culpa iure suo: & ipse cogitandum selenquit.*

RESOL. XCIV.

An Pontifex possit dispensare, seu potius dissolvere matrimonium ratum, & non consummatum.
Et quid circa hoc iussum de Episcopis?
Et discutitur, an quidquid potest Papa in tota Ecclesia, possit Episcopus in sua diocesi?
Et inferitur an Princeps Gentilis possit dissolvere matrimonium rata suorum subditorum? Ex part. 8. tr. 3. Refol. 97.

§. 1. Negatiuam sententiam ex Neotericis mordicus sustinet Basilius Pontius de *Matrim. lib. 9. c. 3. n. 3. & seq.* & nouissime P. M. Texeda in *Theolog. mor. tom. 2. lib. 4. tract. 1. n. 290. & seq.* cum aliis penes ipsos.

2. Sed ego contraria sententia adhaerens in *tract. de potestat. Pontif.* circa sacramenta, & nunc etiam ad haerco. Probat *primò*; quia Christus suo Vicario contulit plenam potestatem ad ea quae bono Ecclesiae regimini necessaria sunt, sed potestas dispensandi in matrimonio rato est valde necessaria in Ecclesia; nam eius dissolutio saepe expedire potest bono fideli, & aliis fieri potest absque magno inconuenienti; ergo sine fundamento negari non potest Pontificem peculiarem potestatem accepisse à Christo ad id, quod non leuiter firmatur, quia id sapissime fecerunt Pontifices. Et *Narrans in summa cap. 22. num. 21.* affirmat se obtinuisse plures dissolutiones factas à Paulo II. & Pio IV. Et refert Suarez *lib. 6. citat. cap. 16. num. 6.* se vidisse Bullam Gregorij XIII. continentem dispensationem in matrimonio rato. Atque hoc argumentum ab effectu est magni habendum, quia non est verisimile Pontifices doctissimos, & pios temerè vfos fuisse potestate in re tam graui; sed ad minimum existimasse hanc partem probabilissimam esse, maxime cum hic non solum tractetur an hoc liceat, sed etiam an factum teneat. *Secundò*, constat ex sectione tertia, matrimonium ratum dissolui per professionem solemnem in Religione, & dissolui non iure naturali professionis, neque iure diuino, sed iure Pontificis; ergo Pontifex dissolvere potest matrimonium ratum baptizatorum. *Tertiò*, Pontifex habet potestatem remittendi vota omnia etiam solemnia religionis, ut tenet verior sententia, & multis probat Lessius *de Iustin. c. 40. dub. 14.* & Suarez *lib. 6. citat. cap. 16.* ergo potiori iure poterit dissolvere matrimonium ratum. Pater consequentia, quia votum solemne est fortius vinculum, cum dissoluat matrimonium ratum; & vtrouque est traditio, & minor in matrimonio, cum fiat solum homini; in voto autem Deo, & homini.

3. Nec obstat dicere *primò*, si matrimonium ratum à Pontifice potest dissolui, poterit & consummatum, cum inter ea non sit alia diuersitas, quam accidentalitas. *Secundò*, si id facere Pontifici licitum est respectu totius Ecclesiae, idem quoque concedendum erit Episcopo in sua Diocesi, cum semota omni reservatione, idem hic possit in locis suae iurisdictionis, ac ille in tota Ecclesia, quae duo tamen sunt absurda. *Tertiò*, matrimonium est ex lege diuina indissolubile, at Pontifex in lege diuina dispensare non potest, *can. sunt quidam 25. quast. 1.* *Quarò*, Pontifex Sacramenta mutare non potest: ergo nec matrimonium ex indissolubili reddere solubile.

4. Non, inquam hæc obstant; & idèò respondendum est.

Ad primum argumentum, falsum esse matrimonium consummatum à rato distingui tantum accidentaliter, differt enim tanquam integraliter perfectum, ab imperfecto, nec enim consummatum, perfectio est merè accidentalitatis, sed integralis, quae matrimonium complet in perfecta, significatione, vnionis scilicet Christi cum Ecclesia, per carnem assumptam, in qua fundatur omnimoda indissolubilitas matrimonij consummati, & hanc perfectionem integram non habet matrimonium ratum, licet habeat rationem integram signi, quae essentialiter constituit Sacramentum; quare matrimonium ratum à consummato non accidentaliter differt, nec essentialiter, sed medio modo, sicut totum integrale perfectum, ab eo quod caret parte aliqua.

5. Secundi argumenti neganda est sequela; cum enim sit incertum, an id Pontifex possit, multo magis est incertum, an id Episcopus vendicare sibi queat. Vnde Suarez *de cens. dist. 7. n. 5. & alij*, rectè obseruat Axioma illud: quidquid potest Papa in tota Ecclesia, potest Episcopus in sua Diocesi, nisi prohibeatur.

In Ref. praeterea.

Sup hoc f. pra in Ref. 78. & 79. & signanter §. Ad secundam, &c.

Sup. contentis in hoc §. in Ref. praeterea §. Pro secundo contento ad lin. 4. huius §. infra in hoc ipsamet Ref. §. Secundi argumenti. & in aliis eius annotationibus.

Sup. hoc in Ref. 1. not. seq. & in aliis eius annot. praeterea. Sup. hoc supra in hoc hibeatur.